

בזווגו השני נשא רבי מנחם מנדל את הרבנית חנה בת ר' יוסף דרוהביטשער בן הרה"צ ר' יחיאל מיכל דרוהביטשער (נכד הרר"ב ור"י מיאמפלי) (אבן שתיה ושו"ש עמ' ס') בן הרה"ק ר' יצחק (חתן הר"ר ברוך ממעזיבוז).

לרמ"מ היתה בת יחידה גיטל שנשאה להרב ר' יוסף דוד (שנפטר בצעירותו בדאמיטש) ונולדו להם¹⁰:

- א. רבי אברהם יהושע העשיל מדאמיטש וזבלטוב – מ"מ זקנו רמ"מ.
- ב. רבי יצחק מאיר מרזנוב, עלה לארה"ק – ירושלים (תש"ט).
- ג. פסיה לאה (נ' ט"ו בשבט תר"פ) אשת ר' חיים שמואל ב"ר אברהם טסלר (ראש הקהל באובער ווישווע – נ' י"ט סיון תש"ג).
- ד. שבע אשת ר' שלום הגר (נפ' בצעירותו) בן הרה"ק ר' ברוך מויזניץ (בנם משה בפ"ת).
- ה. דינה אשת ר' אשר פליגמן.

ניתן לשער כמעט בוודאות כי הרבנית גיטל נולדה לרמ"מ מזיווגו הראשון ואין ספק שבניה הם צאצאי ר' ישראל מליטשניץ, וההוכחה לזה הם שמות ילדיה, כי בתה שבע קרויה על שם אמה בת ר' ישראל מליטשניץ, וגם שמות שלשה מילדיה קרויים על שם משפחת הר"י מליטשניץ, (ר' אברהם יהושע העשיל, ר' יצחק מאיר, דינה), ואף אם נטיל ספק בכך, נוכל לומר שבעלה ר' יוסף דוד – שמצוין בספרי הקורות שהוא מרוסיה ומגזע אליק – היה מצאצאי ר' ישראל מליטשניץ.

ז. נספח

קבלנו לאחרונה כתב צוואה, ובו נוסח מציבה על קברו של המצווה. ומשערים אנו שהוא נכד ר' ישראל מליטשניץ וזהו נוסח הצוואה:

ב"ה

בני ובנותי הנכבדים וחביבים!

אם מצאתי חן בעיניכם, ואם יהיה רצונכם פקד יפקד את שמי, תהיה לכם לזכרון מצבת אבן על קברי, וכן יהיה רשום על הנ"ל כפי הנכתב מטה.
דברי אביכם שמברך אתכם לחיים ארוכים, חיים של עושר וכבוד, וא"ל שדי יברך אתכם בכל טוב.

ישראל

10. רשימת שמות בני ר' יוסף דוד וגיטל נלקחו מס' מאורי גליציה ב' עמ' 54, בשאר הפרטים שם ישנם שבושים.

תחת האבן הזאת ננוח איש משכיל חטר מגזע ישרה מו"ה ישראל בן חנינא זוסמאן נכד הרב הצדיק מו"ה אברהם יושיע העשיל אב"ד מאפטא. ונכד הרב הגאון מו"ה יעקב שמעון דייטש אב"ד מזעליחב.

וימת ישראל יום ... לחודש ... ולשנה ... דאוריתא

לפי מסורת נכדיו (ר"ר ישראל זוסמן - חיפה) נולד בשנת תר"ד (1844) בפודוליה וגדל בעיירה לוצ'ניץ - ואולי אף נולד בה. שם אמו פערלה.

אביו ר' חנינא היה חוכר אחוזות. ונאשם בקשרים עם לאומנים פולנים ונשלח לגלות לעיר ארכנגלסק, ממנה לא חזר, - עוד בנים יחיאל (ובנו יצחק). ר' ישראל עבר לגור לקמניץ - פודולסק - אשתו דבורה לבית הרכנשטטר, ונעשה עשיר גדול חוכר וכו', נאלץ לעזוב את קמניץ ועבר לאודיסה ושם נפטר.

לפי הנתונים דלעיל יש לשער שר' ישראל זה היה נכדו של הרה"ק מליטשניץ, וכבר הערנו (לעיל סימן א' הע' 2) שאם זה נכון יש להקדים את שנת פטירת הרה"ק רבי ישראל מליטשניץ לפני שנת תר"ד.

אין בידינו שום מסורה של שידוך בין שני הצדיקים - וראה בהסכמתו של ר' (יעקב) שמעון אשכנזי (דייטש) מזעליחוב מיום ר"ח אלול תקפ"ג, לספר וצוה הכהן לר' אהרן שמואל הכהן אב"ד סטעפאן ויאמפאלי, שמזכיר את ביקורו אצל רבינו הרה"ק מאפטא ומכנהו "מורי ורבי" אך לא מזכיר "מחותני", וכנראה נעשה השידוך בסוף ימיהם, או כבר לאחר הסתלקותם¹¹.

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל

11. יש להדגיש שהיו שלשה צדיקים בשם רבי שמעון בתקופה ההיא, והרבה טועים בסדר זמנם ותולים דברים זה בזה.

א. הרה"ק ר' שמעון אשכנזי מדאבראמיל בעמח"ס נחלת שמעון ונפטר ז' מרחשון תקס"ב ללא זש"ק.
ב. הרה"ק ר' (יעקב) שמעון (חיים) אשכנזי (דייטש) (אידברג) מזעליחוב ובסוף ימיו בראדזין. נפטר כ"ג אייר תקפ"ז.
ג. הרה"ק ר' שמעון מיערוסלאב.

הרה"ק רבי פנחס מקאריין

הערבות וביקורות על ספרים

^{מפורסמת} היא הוזהירות המופלגת בה התייחסו גדולי החסידות לדורותיה לספרים וסופרים, בגודל אבחנתם הק' לא די שהרחיקו ספרים וסופרים שלא עמדו במעלות היראה, אלא אף ספרים שיסודם בהררי קודש, אם רק נדפסו או נערכו ע"י אנשים מפוקפקים הרחיקום מאהלם. ריכוז החומר בנושא זה, יכול להכיל ספר גדול בכמות ואיכות. במסגרת המדור "בשדה הספר" נרכז הפעם מהנאמר ונדפס בנידון זה בכתבים וספרים מבית מדרשו של הרה"ק רבי פנחס מקאריין זיע"א.

^{אוצר החכמה} חלק ניכר מהדברים רוכזו כבר בספר "אמרי פנחס השלם" סוף שער ה' — עניני לימוד התורה. כאן מובאים הדברים מוגהים עם הוספות חדשות ע"פ צילומי כתבי יד מקוריים שנכתבו ע"י תלמידי הרה"ק רבי רפאל מברשיד זצ"ל, הנמצאים בגנזי המכון.

על ספרים באופן כללי

א.

ספרים שחברום אחרונים הם קשים ללמוד יותר מן הראשונים, ונתחיל מן ספר תורה שהוא קל להבין לפי פשוטו, וספרי הנביאים חמור יותר להבין, ואח"כ משניות ואח"כ גמרא, וספר רמב"ם ז"ל הוא קל להבין יותר מן הטור, כי כל מה שקרוב להמאציל, נשמה שהיא גבוהה, היא תופסת הרבה מאד בנקודה אחת. ראה עוד להלן בערך "אור החיים" אות א.

ב.

אמר שאינו יכול ללמוד מספר קטן כי הוא מוחין דקטנות.

ג.

בשם הרב שראה אותו לומד בש"ע קטן ואמר לו א קטנות והוא ז"ל למד מגינים¹.

ספרים שציוה ללמוד בהם

א.

שלוש דברים ציוהו לומר לבני העולם, שילמדו שו"ע או"ח, וספר חובת הלבבות, וספר הישר לר"ת

1. ספרי השו"ע שנדפסו בפורמט גדול עם פירושי המג"א והט"ז בשם "מגיני ארץ".